

Disputatio juridica inauguralis de donationibus

<https://hdl.handle.net/1874/345791>

DISPUTATIO JURIDICA
IN A U G U R A L I S,
D E

50.

DONATIONIBUS,

Q U A M,
FAVENTE DEO OPT. MAX.

Ex Auctoritate Magnifici D. Rectoris,

M. JOHANNIS LEUSDEN,

Philosophiæ Doctoris, & Linguae Sanctæ in Illustri
Academia Ultrajectinâ Professoris Ordinarii,

NEC NON

*Amplissimi Senatûs Academici consensu, & Nobilissima
Facultatis JURIDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS

Summisque in UTROQUE JURE Honoribus & Privilegiis
ritè ac legitimè consequendis,

Publico Examine submitta

JOACHIM BERNARD FOYERT, Thylâ Geldrus.

A. D. 12. MARTII, horâ locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officinâ FRANCISCI HALMA, Academiae
Typographi, clō lōc xciv.

Amplissimis, Consultissimisque VIRIS

D. JOHANNI FOYERT, Jcto, & Ordini Equestri
Insulæ Inferioris Bataviæ à Secretis, Patri suo ad ultimum
vitæ halitum colendo,

D. ANTONIO FOYERT, Jcto, ac Curia Provincialis
Ducatus Gelriæ advocato primo expertissimo, patruo
magno, parentis loco habendo,

D. GERBRANDO SCHAGHEN, Jcto, ac
Reipublicæ Batavo-duranæ Consuli gravissimo, ejusdemque
nomine, inter Illustrissimos & Potentes Provinciæ Trajecti-
næ Ordines deputato, avunculo magno, debitâ reverentiâ
observando,

D. JOHANNI VAN ECK, Jcto, civitatis Amhe-
miensis Consuli dignissimo, & Curia Provincialis Ducatus
Geldriæ ac Zutphaniensis Comitatus, Graphiario, & à Se-
cretis primo, avunculo ad cineres usque colendo

D. CORNELIO VAN ECK, Jcto, primum in Fra-
nekeranâ, nunc in Ultrajectina Academia Professore dignif-
simo, sibi cognatione juncto, & Præceptori nuncquam non
honorando,

Hanc Disputationem Inauguralem

devoto pectore inscribit

J. B. FOYERT.

DISPUTATIO JURIDICA

INAUGURALIS

Do No Tio No Io Bus.

Co No To No Io.

Um animum appellere constituissem ad scribendam, pro gradu Doctoratus, Disputationem, diu anceps dubiusque hæsi, quamnam ex tot præclaris in jure nostro materiis eligerem. Tandem sumpsi mihi materiam explicandam de *Donationibus*; ut fateor, hodiernam quidem tempestate fere obsoletam, profecto tamen haud vulgarem, nec Academicis exercitationibus ad nauseam usque detritam. Sed priusquam hanc in arenam plane descendendo, primo videbimus a quo verbo derivetur Donatio. Dicta ergo est a dono, quasi doni datio. *l. 35. §. 1. ff. de mort. caus. don.* & simpliciter prolata complectitur omnem Donationem, mortis causa & non mortis causa. *l. 67. §. 1. de V. S. l. 7. §. 4. h. t.* Definitor *Liberals, nullo jure cogente facta, concessio. l. 1. 29. ff. h. t. l. 82. d. R. 7.* Est autem Donatio, quatenus liberalitatis exercendæ gratiâ fit, ex jure naturali, & gentium *arg. l. 1. ff. h. t. junctâ l. 9. just. & jur. l. 17. §. 3. D. commod. l. 7. d. sero export.* Quatenus vero jus civile eam formavit, novamque ei formam ac effectum tribuit, ex jure civili. *l. 35. §. ult. C. h. t. §. 1. Inst. eod. tit.* & quatenus traditione confirmata est, modus acquirendi domini ex jure gentium. *§. 41. Inst. de R. D.*

CAP. II.

Est vel propria, vel impropria. Propria est, quæ fit ex mera liberalitate, ita ut donator donum ad se nunquam reverti velit. *l. 1. h. t. l. 35. §. 2. D. de mort. caus. don.* atque hæc donatio absenti, vel ignoranti facta non valet, nisi certior ea de re sit factus, consensumque suum declaraverit donatarius. *l. 10. 19. §. 2. ff. h. t. l. 55. d. ob. & Act. l. 69. de R. J.* nam nulla Donatio, nulla datio sine acceptatione intelligi potest. Impropria est, quæ non ita ex mera liberalitate, vel ita irrevocabili jure fit, veluti donatio propter nuptias, vel quæ fit ob causam, ut remuneratoria, *l. 1. 19. 27. d. h. t. l. 25. §. 11. d. hered. petit.* vel quæ fit sub modo, cum certa lex donationi adjicitur, veluti dono, ut creditoribus satisfacias. *l. 2. C. de condit. ob. caus.* aut ut donatario alienandi facultas non competat *l. 3. C. de condit. ob. caus.*

CAP. III.

Donare possunt omnes qui contrahere, obligari & de bonis suis pro arbitratu disponere queunt. §. 40. *Inst. de R. D. l. 2. C. mand.* ne muliere quidem excepta, quæ sine consensu mariti, donandi facultatem habet *l. 6. C. de revoc. don.* Donatur quoque cuivis non prohibito, & donum accipienti, si sensum ad acceptandum habeat, unde furioso & mente capto donari non potest §. 8. *Inst. de inut. stipul.* ne concubina quidem aut meretrice excepta, quia turpiter quidem facit mulier, quod sit meretrix, sed non turpiter accipit cum sit meretrix, ut ait Ulpianus in *l. 4. §. 3. D. de cond. ob. turp. caus. l. 5. 31. d. h. t.* fallit tamen in militibus, qui donationes concubinis suis factas repetere possunt, hac ratione ne a focariis suis, per fictas adulationes rebus suis spolientur. *l. 2. C. de donat. inter vir. & ux.* Donatio-

nationes inter virum & uxorem ne valerent jure Romano receptum est, ne conjuges se amore mutuo spoliarent. *l. 1. 2. 31. §. 7. d. don. int. vir. & uxor.* Item donare prohibentur filius familias, licet peculii profectitii administrationem habeat *l. 7. h. t. nisi ex causa grati animi l. 25. §. 11. d. hered. petit.* vel nisi donandi facultatem a patre expressè, *l. 7. §. 2. h. t.* vel tacite acceperit *d. l. 7. §. 3. ff. h. t.* pater filio in potestate posito *l. 1. §. 1. pro don. l. 11. C. h. t. nisi rem mobilem, quæ in peculum castrense transeat, l. 4. C. fam. etc.* vel aliam ab causa donet, & pater in ea voluntate usque ad mortem perseveraverit, si legitimam non excedat, vel aliter sit actis intimata *l. 25. C. de don. int. vir. & ux.* aut si pater peculium profectitium filio emancipato non adimat. *l. 31. §. 2. ff. h. t.* item donationes a perduellibus factæ ratæ esse non possunt, etiam si accusati nondum vita decesserint. *l. 31. §. ult. ff. h. t.* ut nec a Reis aliorum capitalium eriminum factæ valere possunt *si* (ita enim in *l. 15. ff. h. t. pro nisi cum Haloandro & Hotomanno* legendum esse puto) condemnatio sequatur, factæ autem ante crimen commissum, siquidem bona fide & non intuitu committendi delicti, valent, *l. 7. infu. ff. de mort. caus. don.* sed factæ ab eo, qui delinquere proposuerat, in fraudem fisci, ut confiscationis bonorum poenam illuderet vel minueret, sequuta condemnatione, nullæ declarantur vel rescinduntur *l. 45. de jur. fisci. l. 16. d. jur. tronatus.* Donationes autem in fraudem esse factas, non ex levioribus conjecturis, sed ex dilucidis probationibus doceri debet. *l. 14. §. 5. qui & a quib. manumis.* Mortis causa donationes & inter virum & uxorem factæ, secuta condemnatione evanescent, licet ante contractum crimen factæ sint, *l. 7. ff. de don. int. vir. & ux.* quia mortis causa donationes ad exemplum legatorum fere sunt redactæ, §. 1. *inst. de don. & testamentum per insequentem damnationem rescinditur, l. 8. §. 1. D. q. testam. fac. poss. l. 6. §. 5. ff. de injust. rapt. irrû. fact. test.*

CAP. LV.

Dixi, quod donationes mortis causa ad exemplum legatorum ferè sint redactæ: nam quamvis in iis conveniant (1) quod sicut legata a vivo testatore revocari possunt, ita etiam hæ donationes pro lubitu expœnitentia revocari possint, *l. 29. 32. d. mort. caus. don.* (2) quod ad exemplum legatorum, dominium rei, mortis causa donatæ, nec ante traditæ, statim a morte donatoris transeat in donatarium *l. 2. de publ. in rem. act.* (3) quod sicut in omni ultima voluntate, excepto testamento, quinque testes defiderantur, *l. ult. §. ult. d. Codic.* ita quoque in mortis causa donatione, *l. ult. C. de mort. caus. don.* (4) quod hæ donationes coram quinque testibus factæ, non subint insinuationis legibus, ut nec legata, *l. ult. C. de mort. caus. don.* (5) quod sicut in legatis legis Falcidie ratione uti potes, ita etiam in his donationibus *l. 5. C. ad l. Falcid. l. 42. §. 1. ff. de mort. caus. don.* (6) quod sicuti legata inter virum, & uxorem sunt rata, ita etiam mortis causa valeant donationes inter virum, & uxorem *l. 9. §. 2. l. 10. 11. ff. de don. int. vir. & uxor. Nov. 22. C. 44.* (7) quod jus accrescendi inter conjunctos in eandem rem locum habeat, tam in legatis, quam in mortis causa donationibus, *l. unic. §. 11. 14. C. de caduc. toll. §. 8. inst. de legat.* In his tamen discrepant (1) quod in donationibus mortis causa, non donationis, sed mortis tempus intuentum sit, an quis capere possit *l. 22. ff. de mort. caus. don.* cum in legatis etiam facti testamenti tempus consideretur *§. 4. inst. de her. qual. & diff.* (2) quod donatio in singulos annos relicta sit una, & ideo ad heredes, mortuo donatario, transeat *l. 35. §. 9. d. mort. caus. don.* legatum vero tale, primi anni purum sit, sequentium conditionale, si vivat, & ideo mortuo eo legatum ad heredem non transeat *l. 4. ff. de annui. leg.* (3) quod mortis causa donatio non pendeat ad hereditatis additione, sed sola morte donatarii confirmetur *l. 32. ff. de mort. caus. don. l. 5. §. 17. D. de h. q. ut indig. auf.* secus quam in legatis

gatis est. (4) quod mortis causa regulariter præfens præfenti donat, *l. 3. ff. de mort. caus. don.* & legatum præter voluntatem testatoris nihil desideret, ideoque in absentem & ignorantem conferri possit. (5) quod filiusfam. permittente patre non possit facere testamentum, & per consequentiam nulli relinquere legata, sed mortis causa volente patre donare possit, *l. 25. §. 1. ff. de mort. caus. don.*

CVA P. AVD

DONATUR res quælibet propria, cujus est commercium *l. 9. §. ult. h. t. l. 20. de acq. rer. don.* etiam aliena, non obstante juris Regula, quæ dicitur, quod nemo plus juris in alterum transferre possit, quam ipse habet, quia non facta donantis, sed possessione cum bona fide donatarii res usucapitur, *l. 3. ff. pro don.* De donatione autem omnium bonorum quæsitum est, an subsistat? Et putamus non solum omnium bonorum, sed & præsentium & futurorum donationem valere, quod probatur per *l. 8. C. de revoc. don. l. 35. c. de inoff. don. l. 4. C. de contrab. empt. l. 17 §. 1. ff. q. in fraud. cred.* nec movet in contrarium *l. 16. §. 1. de jur. patron.* quia tantum loquitur de alienatione omnium bonorum liberti, in fraudem patroni facta, *vid. iii. ff. nequid. in fraud. patron.* neque argumentum ex *l. 52. §. 9. pro socio* & *l. 15. C. de pact. a* Doctoribus dissentientibus petiitum, est tanti ponderis, ut ideo vadimonium deseramus: Nam primo, quod donatio omnium bonorum testamenti factionem impediatur, negamus, quia donator non condemnatur in solidum, sed retinet unde sc. exhibeat *l. 19. §. 1. ff. d. re judic. l. 6. ff. de pignor.* & secundo, quod alienatio, quæ constringit liberam testandi facultatem, sit prohibita, falsum esse puto, *vid. Willembach ad h. t. th. 11.* Præterea quilibet homo præsumitur natura industrius ad acquirendum, ideoque spem habet futuræ acquisitionis, de quo pro lubitu possit disponere ac testari *l. 10. C. arbit. tut.* Omnium autem bonorum donatione
 sim.

simpliciter facta non continebuntur futura *l. 7. ff. de aur. arg. leg. l. 5. de separat.* stricti enim juris est donatio. *l. 22. ff. h. t. c. 4.* ideoque non extendenda ultra ea, de quibus actum *l. 86. d. leg. 2.* quare etiam nemo tam facile resupinus esse præsumitur, ut pecunias suas jactet, indebitaque effundat, teste Paulo in *l. 25. de prob.* Donare enim est perdere *l. 7. ff. h. t.*

CVA P. AVI.

Donatio autem quingentis solidis major in acta publica referri debet §. 2. *Inst. h. t.* alioquin summæ excedentis respectu, inutilis est Donatio, *l. 25. 27. l. 34. in pr. C. h. t.* etiamsi jurata sit. *l. 5. C. de legib. Nov. 51. in præfatione;* Nisi 1. facta sit a Principe. *l. 34. C. h. t.* vel 2. Principi. *Nov. 52. C. 2. ant. 3.* Militibus a duce militum *l. 36. §. 1. C. h. t.* 4. vel ad redemptionem captivorum. *d. l. 36. in pr. 5.* aut ad refectionem ædium ruinofarum. *d. l. 36. §. 2. eod.* 6. nisi sit remuneratoria, quatenus non excedit merita, quia eatenus non potest videri temere facta. *l. 9. §. ult. ff. h. t.* & ideo fraudis præsumptio cessat. *arg. l. 27. D. h. t.* 7. vel mortis causa coram quinque testibus fiat. *l. ult. C. de mort. caus. don.* 8. vel propter nuptias sit facta. *Nov. 119. Nov. 127.* An donator insinuationi renuntiare possit, quaesitum est inter lictos? Et putant plerique eum renuntiare posse, propter generalem regulam in *l. 41. ff. de minor. & l. 46. ff. de pactis* comprehensam, ubi traditur, quod unicuique liceat contemnere ea, quæ pro se introducta sunt. Sed veriorum Dissidentium sententiam esse puto, licet memorata Regula id dicat, præsertim cum jus publicum privatorum pactis mutari nequeat. *l. 38. ff. de pact. l. 45. §. 1. d. R. 7* & reipubl. intersit ne quis profusa ac insana liberalitate, cum ipsius reipub. onere, ad egestatem redigatur.

CAP. VII.

DONARE quoque non licet, ita ut Donatio legitimam tollat, vel ut inofficiosa sit. *l. 35. §. 4. 5. & 44. C. de inoff. don.* alioquin revocatur, quoad legitimam (quæ infra scriptis personis per leges est relinquenda) ne pœna sit major delicto. *l. 1. 2. 7. 8. C. de inoff. don.* neque utile per inutile vitietur. *l. 1. §. 5. ff. de verb. obl.* Est autem inofficiosa donatio, quæ contra pietatis officium est facta. *l. 1. 6. C. de inoff. don.* & competit liberis contra immodicam donationem a parentibus factam. *l. 1. 2. 7. C. eod.* datur quoque parentibus, contra donationem a liberis factam *l. 4. C. eod.* non vero fratribus, nisi turpi personæ immodica donatio facta sit. *l. 27. C. d. Inoff. testam.* Cessat hæc querela 1. Si tantum relictum sit quantum ad legitimam sufficit. *l. 6. C. d. inoff. donat. §. ult. Inst. d. inoff. testam.* 2. Si heredes defuncti voluntatem agnoverint. *d. l. 6.* 3. Si alio remedio uti queant. *§. 2. Inst. de inoff. test.* veluti si ut donatoris heredes in integrum restitui possint, *l. 4. 6. C. d. inoff. donat. eodem.* & hoc propter odium, quia antiquis temporibus, testamentum, si esset inofficiosum, habebatur quasi ab eo factum, qui tempore facti testamenti, non erat sana mente præditus, *pr. Inst. eod.* 4. Si quinquennium elabi passi sint *l. ult. C. de inoff. donat.* Hæc querela non solum locum habet, cum donator testatus, sed etiam cum intestatus decessit *l. 3. eod.*

CAP. VIII.

DONATIO vera & simplex sua natura irrevocabilis est, ideoque ob quinque tantum ingrati animi causas eam revocari posse, probat *l. ult. C. d. revoc. don. §. 2. Inst. h. t.* Quarum prima est, si donatarius atroces injurias in donatorem effuderit. Quid sit injuria, & quo modo judicanda sit pro qualitate personæ, cui infertur, & per quam, disce ex *tit.*

B

Inst.

inst. & ff. d. injur. 2. Si impias manus donatori intulerit, nisi donatario absit animus lædendi donatorem *arg. l. 50. ff. loc. cond.* 3. Si gravem jacturam bonis donatoris procuraverit, nisi ratione officii aliave ex justa causa id fecerit. *l. 5. §. 13. d. his q. ut indig. auf. l. 6. d. postul.* 4. Si vitæ ejus per se vel per alium insidietur, nisi donator crimen hæreseos, vel perduellionis commiserit, *arg. Nov. 115. Cap. 3. §. 3.* 5. Si conventiones donationi appositæ violaverit. An autem gravior aut æque gravis causa inter causas numeratas adferri possit, quæsitum est? Ratio dubitandi est, quia in *d. l. ult.* ex his tantummodo causis revocationem fieri posse traditur. Sed ratio respondendi, & decidendi est, quod verba *ex his tantummodo causis*, ita sint intelligenda, ne liceat ex quibuscunque levioribus causis donationem revocare: Elusoria enim essent verba Imperatoris, si ex iis tantum, non vero ex gravioribus causis donationem revocare liceret.

C A P. I X.

EX supra scriptis causis revocandi facultas, soli donatori non autem heredi competit, nec in heredes, *l. 1. 7. ult. C. d. rev. don.* quia est species actionis injuriam, & vindictam persequitur, quæ continet poenam, adeoque non extendenda ultra suum autorem, nec eum qui injuriam passus est *d. l. 7. l. 15. §. 1. ff. solut. marr.* nisi evidenter appareat donatorem revocasse voluntatem. *l. 32. §. 4. ff. de don. int. vir. & uxor.* veluti si per litis contestationem, aliudve mentis indicium donator se ad revocationem præparaverit. *l. 6. §. ult. ff. d. inoff. testam.* Si clausula de non revocando ob ingratitudinem donationi sit adjecta, an revocatio exinde potest removeri? Nego, quia hujusmodi pacta sunt contra bonos mores, quæ minime sunt servanda, *l. 27. §. 4. 5. d. pact.* De donatore, qui omnia bona sua, maximamve partem eorum, in aliquem contulit, quæsitum est, An a donatario ali debeat? Putant

Putant hoc Accursus, Baldus, alique, idque præcipue probare conantur per *l. 8. ff. de Decurionib.* cujus verba sunt, quod permiffum fit, alimenta de publico decerni decurionibus, facultatibus lapsis, maxime si, ob munificentiam in patriam, patrimonium exhauserint. Sed Dissidentium sententiam veriore, & juri magis consentaneam esse puto, quia decurionibus hic privilegio personali, non quia patriæ donarunt, id tributum est, sed quia decuriones sunt; quod & exinde colligere est, quod, etiamsi nihil donaverint, tamen illis alimenta decernuntur, & quamvis omnia bona donarint, non nisi decuriones sint, illis alimenta tribuuntur; Ubi autem personæ conditio locum facit beneficio, ibi quoque, deficiente ea, beneficium deficit, teste Paulo in *l. 68. d. R. 7.* Præterea dicitur in dictâ lege alimenta, Decurionibus facultatibus lapsis, decerni permiffum esse, non vero deberi.

C A P. X.

SEd antequam huic disputationi finem imponam, videbimus, an ob supervenientem nativitatem liberorum, donatio omnium bonorum maxime eorum pars, sive liberto, sive cuicumque alteri facta, revocari possit? Et puto procul ullo dubio, in solo patrono donatore, & liberto donatario, hanc donationis revocationem locum habere. Cur enim in *l. 8. C. de revoc. don.* nullius nisi patroni, & liberti mentionem faciunt Imperatores, nisi quod significare velint, hanc legem esse Edictalem, adeoque non ad alios casus esse extendendam. Quam multa enim singularia in liberto sint, qui pro inæstimabili libertate, non solum honorem, reverentiam, obsequia, operas, sed & alimenta patronis liberisque ejus facultatibus lapsis, præstare tenetur; *l. 5. §. 18. ff. dagnosc. & alend. liber.* (quod secus esse in donataris extraneo, capite præcedenti probavimus) operæ pretium non est, enumerare: quoties enim lex de certis

personis loquitur, quibus aliquid beneficii tribuitur, certum est eam legem ad alias personas non pertinere, l. 21. ff. d. test. milit. l. 64. §. pen. ff. solut. matr. Nec obstat huic sententiae l. 30. C. de fideicom. quia loquitur de donatione in ultima voluntate facta, & quia voluntates testantium in testamentis plenius interpretantur. l. 12. de R. J. neque l. 102. de cond. & demonstr. quæ ex præcedenti est explicanda.

COROLLARIA.

I.
Hereditas uxoris, sicut venditionem non recipit, ita nec donationem.

II.
 Exceptio non numerata pecunia post biennium opponi nequit, etiamsi debitor præsumit onus probandi in se suscipere velit.

III.
 Dolus dans causam contractui bona fidei facit contractum ipso jure nullum.

IV.
 Communis error non facit jus.

V.
 Jus accrescendi pertinet ad venditorem, non vero ad emptorem hereditatis.

